

Πατρο-Κοσμάς και Αλή πασάς

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Είναι καταπληκτικό πώς ο άνθρωπος αυτός από τις αρχές του 1775, οπότε άρχισε την τρίτη περιοδεία του ως τα 1779, δεν στάθηκε ούτε μια στιγμή. Δε δείχνει

καμιά κόπωση ή έστω μείωση της υπεράνθρωπης δραστηριότητας, που τον συνοδεύει μέχρι την τελευταία του στιγμή. Και να σκεφθούμε πως πατάει τα εξήντα πέντε και πως ζει με τα λιτότερα μέσα, νηστεύοντας πάντοτε και τρώγοντας ξερό και μαύρο ψωμί! «Το φαγί του ήταν γάλα κι αυγά. Αλλά δεν έτρωγε, το περισσότερο ξεροφαγιά». Κι όχι μονάχα τούτο. Ο δρόμος του είναι σπαρμένος αγκάθια. Παντού τον ενεδρεύει η αντίδραση του ανώτερου κλήρου και των αρχόντων, ο φανατισμός και το μίσος των Εβραίων κι η αντιπάθεια των εμπόρων και των πλουσίων, για ν' αφήσουμε το φιλύποπτο μάτι της τουρκικής εξουσίας, που πάντοτε τον υποπτεύεται.

Ήξερε το τραγικό τέλος του, αυτός ο τόσο μαντικός και προφητικός, μα τίποτε δεν τον έκανε να λυγίσει. Τώρα καταφέρεται εναντίον των Εβραίων με το πάθος και το πείσμα που χαρακτήριζε τη φλογερή και θεληματική ψυχή του. Συμβουλεύει τους χριστιανούς να κόψουν κάθε επικοινωνία μαζί τους. Ο λόγος του είναι αναμμένο κάρβουνο. Το κήρυγμά του προκαλεί θύελλα σ' όλες τις εβραϊκές κοινότητες της Ηπείρου και της Αλβανίας, καθώς διακρίνει στον ιεροκήρυκα έναν άσπονδο κι επικίνδυνο εχθρό. Ο πατρο-Κοσμάς χτυπούσε τους Εβραίους και στο οικονομικό επίπεδο και σχεδόν νέκρωσε την αγορά τους. Κανένας χριστιανός δεν αγόραζε απ' αυτούς. Το παζάρι οριστικά γινόταν το Σάββατο, πράγμα που αναστάτωση τις οικονομικές συνθήκες της ζωής τους. Για τούτο οι Εβραίοι συνωμότησαν εναντίον του κι αποφάσισαν να τον θανατώσουν, διαθέτοντας μεγάλα ποσά στους πασάδες των επαρχιών.

Δωροδόκησαν και πήραν μαζί τους, λοιπόν, τον Κουρτ πασά του Μπερατιού με «...πεισαν να θανατώσει τον Κοσμά. Ο πριν φίλος εχθρός. Αλλ' ο Κοσμάς εξακολούθησε το έργο

Λιθογραφία του Αλή Πασά, εκ του φυσικού, 1818, του Άγγλου Joseph Cartwright

Κήρυττε ανύποπτος έξω από το Τεπελένι,

όταν οι Τούρκοι της πόλης, μιλημένοι από τους Εβραίους και τους ανθρώπους του Κουρτ πασά διέλυσαν βίαια τη συγκέντρωση κι επιχείρησαν να κακοποιήσουν τον ιεροκήρυκα. Αλλ' ο Κοσμάς πρόφθασε και μπήκε στην πόλη, ζητώντας άσυλο. Τότε άνοιξε η πόρτα ενός αρχοντικού και πρόβαλε στο κατώφλι η επιβλητική σιλουέτα της Χάμκως, μάνας του Αλή μπέη. Έπιασε από το χέρι τον Άγιο και τον έμπασε στο σπίτι της. Σε λίγο παρουσιάστηκε κι ο γιος της, ο κατόπιν τρομερός Αλή πασάς, φυγόδικος τότε. Στο τραπέζι, ο Κοσμάς, με την προφητική του ματιά, διέκρινε στον νέο το μεγάλο και παράδοξο μέλλον του. Φιλόδοξη κι ανυπόμονη η Χάμκω ρώτησε για τον μοναχογιό της. Τότε ο Κοσμάς, κοιτάζοντας κατάματα τον Αλή, είπε: «Θα γίνεις μεγάλος άνθρωπος, θα κυριεύσεις όλη την Αρβανιτιά, θα υποτάξεις την Πρέβεζα, την Πάργα, το Σούλι, το Δέλβινο, το Γαρδίκι κι αυτό το παλάτι του Κουρτ πασά. Θ' αφήσεις μεγάλο όνομα στην οικουμένη». Και πρόσθεσε: «Αυτή είναι η θέληση της Θείας Προνοίας. Να θυμάσαι όμως σ' όλη τη διάρκεια της εξουσίας σου να αγαπάς και να υπερασπίζεσαι τους χριστιανούς, αν θέλεις να μείνει η εξουσία στους διαδόχους σου».

Αποκηρυγμένος ο Αλής από τον Κουρτ πασά, αναχώρησε την άλλη μέρα από το Τεπελένι μαζί με τον Κοσμά, που συνόδευσε ως τα περίχωρα. Προτού χωρίσουν, ο Αλής ρώτησε και πάλι τον Κοσμά για το μέλλον του κι αν θα πάει στην Πόλη. Τότε ο ιεροκήρυκας είπε: «Και στην Πόλη θα πας... μα με κόκκινα γένια!». Ο Αλής δεν κατάλαβε την τελευταία φράση κι αποχαιρετίστηκαν φιλικά.

Το κεφάλι του Αλή πασά στον Σουλτάνο
Πίνακας στο Μουσείο Αλή πασά - Νησί Ιωαννίνων

Αλλ' οι εχθροί του κι οι άνθρωποι του Κουρτ πασά τον παρακολουθούσαν και πρόσεχαν όλες του τις κινήσεις, караδοκώντας τη στιγμή για να τον εξοντώσουν, όπως είχαν διαταχθεί.

Ο Κοσμάς είχε πια κριθεί. Το έργο του είχε σχεδόν τελειώσει. Οι μέρες του ήταν λίγες κι ο θάνατος, που πρόσμενε, έτρεχε πίσω του, ύστερα από την απόφαση του Κουρτ πασά. Και δεν μπορούσε αλλιώς να τελειώσει παρά σαν ήρωας και μάρτυρας εκείνος, που συνεχώς έλεγε και παρακαλούσε να μαρτυρήσει για τον Χριστό και το Έθνος του. Κι εδώ φαίνεται ο υπέροχος χαρακτήρας του. Οι ιδέες του, οι πεποιθήσεις του, οι σκοποί του, ήσαν αυτή η ζωή του. Δεν ήταν απλές υποδείξεις και δόγματα, που έλεγε στον λαό, μα βαθιά πίστη, που δεν απέκλειε τον θάνατο και τη μαρτυρική αυτοθυσία.

Στον παρακάτω χάρτη μπορείς να δεις πού βρίσκονται τα μέρη που αναφέρονται στο κείμενο. Κάνε κλικ πάνω του, αν θέλεις να τον δεις μεγαλύτερο.

Άκουσε την αφήγηση της ιστορίας

%kosmasaitolos9th%